
Biografii istorice transilvane XX

Ela Cosma

**PALEOGRAFIA ȘI EDITAREA CRITICĂ A DOCUMENTELOR.
INSTITUTUL DE ISTORIE DIN CLUJ, 1920-2024**

|
—

Transylvanian Historical Biographies XX

Ela Cosma

**PALAEOGRAPHY AND CRITICAL EDITING OF DOCUMENTS.
THE INSTITUTE OF HISTORY IN CLUJ, 1920-2024**

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE „GEORGE BARIȚIU”
DIN CLUJ-NAPOCA

Ela Cosma

***PALEOGRAFIA ȘI
EDITAREA CRITICĂ A DOCUMENTELOR.
INSTITUTUL DE ISTORIE DIN CLUJ,
1920-2024***

EDITURA ARGONAUT 94
EDITURA MEGA
Cluj-Napoca
2025

Colecția *Biografii istorice transilvane*
este coordonată de ELA COSMA, Institutul de Istorie “George Barițiu”
din Cluj-Napoca

Coperta colecției *Biografii istorice transilvane*:
ADRIANA BOGDAN, Institutul de Istorie “George Barițiu” din Cluj-Napoca

Tehnoredactare: Ela COSMA, Mădălina BRAEȘ (GĂINĂ), Ioachim GHERMAN
*

The series *Biografii istorice transilvane*
is coordinated by ELA COSMA, “George Barițiu” Institute of History in Cluj-Napoca

The cover of the series *Biografii istorice transilvane*:
ADRIANA BOGDAN, “George Barițiu” Institute of History in Cluj-Napoca

Page layout: COSMA Ela, BRAEȘ (GĂINĂ) Mădălina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COSMA, ELA

**Paleografia și editarea critică a documentelor : Institutul de Istorie
din Cluj, 1920-2024 /** Ela Cosma. - Cluj-Napoca : Argonaut 94 : Mega, 2025

Conține bibliografie

ISBN 978-630-95170-6-7

ISBN 978-606-020-986-7

930

061

**PALEOGRAFIA ȘI EDITAREA CRITICĂ A DOCUMENTELOR.
INSTITUTUL DE ISTORIE DIN CLUJ, 1920-2024**

CUPRINS

REALIZĂRI ȘTIINȚIFICE ȘI PROFESIONALE	11
I. Teme și metode de cercetare (2000-2024)	11
I.1. Argument	11
I.2. Teme și metode de cercetare	14
I.3. Structura lucrării	23
II. Paleografie comparată	29
II.1. Paleografia epocilor istorice. Terminologie și sferă de cuprindere	29
II.2. Paleografie comparată	31
II.3. Cercetări românești de paleografie	35
II.4. Paleografia turco-osmană	35
II.5. Paleografia latină	38
II.6. Paleografia slavonă și paleografia româno-chirilică	39
II.7. Paleografia greacă	40
II.8. Deprinderea paleografiei pornind de la limba documentelor	43
III. Paleografie germană	47
III.1. Paleografia germană în cercetări străine	47
III.2. Paleografia epocii moderne și arhivistica. O paralelă germano-franceză	49
III.3. Paleografia germană în cercetări românești	51
III.4. Scrierea germană. Scurt istoric	52
III.5. Scrierea germană. Beneficii și dificultăți	61
III.6. Paleografie germană aplicată în tipărituri și manuscrise	66
III.7. Transcrierea și prelucrarea documentelor germane. Instrucțiunile de la Sibiu și Cluj (1962)	67
III.8. Paleografie germană în spațiul românesc. Ilustrări din secolele XIV-XX	71
III.8.1. Sibiu, 1360-1481. Codex Altemberger	72
III.8.2. [Abrud,] 25 noiembrie 1784. Raportul ofițerului Schultz către superiorul său, despre capii răscoalei românești	76
III.8.3. Câmpeni, 26 aprilie 1849. Scrisoarea prefectului Avram Iancu către comandantul c.c. al cetății Alba Iulia.	85
III.8.4. Bușteni, circa 1911. Carmen Sylva, "Zamora"	91

III.8.5. Bistrița, 27 noiembrie 1937. Nepotul Rudi Richter către dr. Friedrich Wilhelm Richter (Moș Alună) din Dumbrăveni.	97
IV. Paleografia aplicată și prelucrarea documentelor la Institutul de Istorie din Cluj	105
IV.1. Paleografia medievală la Institutul de Istorie din Cluj-Napoca	105
IV.2. Paleografia epocii premoderne. Anul 1784	117
IV.3. Paleografia epocii moderne. Anii 1848-1849	131
IV.4. Paleografia epocii moderne. Anii 1849-1918	157
IV.5. Norme aplicate la Institutul de Istorie din Cluj (1961-2012)	165
IV.6. Paleografie aplicată. Secolele XVIII-XIX în Europa Centrală și Răsăriteană	169
IV.7. Paleografie aplicată. Istorie militară pașoptistă	172
IV.8. Paleografie aplicată. Secolele XVIII-XIX în Mărginimea Sibiului	178
V. Editarea critică a documentelor la Institutul de Istorie din Cluj	181
V.1. Depistarea documentelor	181
V.2. Selecția documentelor	183
V.3. Specificarea antetului și a sursei	185
V.4. Transcrierea documentelor	187
V.5. Traducerea documentelor	189
V.6. Regestele	192
V.7. Editarea documentelor	194
V.8. Editarea critică și editorii volumelor de documente	200
VI. Valorificarea patrimoniului documentar la Institutul de Istorie din Cluj	205
VI.1. Strategiile instituționale de valorificare a patrimoniului documentar (1920-2024)	206
VI.2. Constituirea fondurilor și colecțiilor documentare ale Institutului de Istorie din Cluj	212
VI.3. Corpusurile de documente istorice editate critic și glosarele istorice	215
VI.4. Colecția de "Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania". Studiu de caz	229
VI.5. Seriile de corespondență istorică	236
VI.6. Colecția "Bibliografiei istorice a României" și volumele cuprinzând istoricul Institutului de Istorie din Cluj	239
VI.7. Colecțiile Institutului de studii și monografii cu anexe documentare	244

VI.8. Colecția verde “Biografii istorice transilvane”.	
Studiu de caz	255
PLANUL DE DEZVOLTARE PROFESIONALĂ	263
VII. Studii și cercetări prospective	263
VII.1. Paleografie și editare critică de documente la Institutul de Istorie din Cluj-Napoca	263
VII.2. Istorie juridică și drept cutumiar la români și vlahi	268
VII.3. Pentru un corpus documentar Avram Iancu	288
VII.3.1. Documente inedite și corpus documentar Avram Iancu.	295
VII.3.2. Avram Iancu în istoriografia și memorialistica străină	295
VII.3.3. Avram Iancu în circuitul istoriografic universal contemporan	296
VIII. Institutul de Istorie din Cluj. O bibliografie	299
VIII.1. Fonduri documentare la Institutul de Istorie din Cluj	300
VIII.1.1. Fondul 1848 de la Institutul de Istorie din Cluj. Documente germane	300
VIII.1.2. Fondurile colectivelor de cercetare a documentelor	301
VIII.1.3. Arhiva și Biblioteca Electronică de Documente de Istorie Modernă	303
VIII.2. Corpusuri de documente editate critic de Institutul de Istorie din Cluj	304
VIII.2.1. Documente privind Istoria României. C. Transilvania (DIR), 6 vol., 1951-1955.	305
VIII.2.2. Documenta Romaniae Historica. Seria C. Transilvania (DRH), 8 vol., 1977-2020.	305
VIII.2.3. Documenta Romaniae Historica. Seria D. Relații între Țările Române, 1 vol., 1977.	307
VIII.2.4. Glosare de latină medievală, 3 vol., 1965-2010.	307
VIII.2.5. Conscriptia fiscală a Transilvaniei din anul 1750, 5 vol., 2009-2016.	307
VIII.2.6. Izvoarele rășcoalei lui Horea, seria A. Diplomataria, 14 vol., 1982-2025.	308
VIII.2.7. Izvoarele rășcoalei lui Horea, seria B. Izvoare narative, 5 vol., 1983-2007.	309
VIII.2.8. Volume de documente juridico-bisericești prepașoptiste, 3 vol., 2007-2012.	310
VIII.2.9. Colecția Silviu Dragomir, Studii și documente privitoare la Revoluția românilor din Transilvania în anii 1848-1849, 4 vol., 1944-1946.	310
VIII.2.10. Documente privind revoluția de la 1848 în Țările Române. C. Transilvania, 13+1 vol., 1977-2024.	311

VIII.2.11. Volume de documente bisericești postpașoptiste, 5 vol., 2011-2014.	312
VIII.2.12. Colecția “Avram Iancu – 200 de ani de la naștere”, 2 vol., 2023.	313
VIII.2.13. Mișcarea națională a românilor din Transilvania între 1849-1918, 9 vol., 1996-2024.	313
VIII.2.14. Documenta Masonica [1867-1918], 2 vol., 2011-2013.	314
VIII.3. Colecțiile de corespondență istorică	315
VIII.3.1. Corespondență George Bariț și contemporanii săi, 11 vol., 1973-2003, 2022.	315
VIII.3.2. Corespondență Vincențiu Babeș, 2 vol., 1976-1983.	316
VIII.3.3. Corespondență Valeriu Braniște, 6 vol., 1985-1996.	316
VIII.4. Bibliografia Istorică a României și volumele cuprinzând istoricul Institutului de Istorie din Cluj	317
VIII.4.1. Bibliografia Istorică a României, 14 vol., 1970-2010.	317
VIII.4.2. Volume cuprinzând istoricul Institutului de Istorie din Cluj și bibliografia lucrărilor membrilor săi, 3 vol., 2008-2011.	320
VIII.4.3. Dicționarul Membrilor Institutului de Istorie din Cluj (1920-2020), 1 vol., 2020.	320
VIII.5. Colecțiile Institutului de studii și monografii cu anexe documentare	320
VIII.5.1. Biblioteca Institutului de Istorie Națională, 22 vol., 1928-1948.	321
VIII.5.2. Biblioteca Institutului de Istorie Cluj. Serie nouă, 10 vol., 1994-2008.	322
VIII.5.3. Colecția Teze de doctorat, 27 vol., 2010-2020.	323
VIII.5.4. Colecția de Biografii istorice transilvane, 20 vol., 2006-2023.	325
VIII.6. Periodicele Institutului de Istorie din Cluj	328
VIII.6.1. “Anuarul Institutului de Istorie Națională din Cluj”, tomurile I-X, 10 vol., 1921-1945	328
VIII.6.2. “Studii și Cercetări Științifice”, 6 vol., 1950-1955, respectiv “Studii și Cercetări de Istorie”, 2 vol., 1956-1957	329
VIII.6.3. “Anuarul Institutului de Istorie din Cluj”, tomurile I-XIII, 12 vol., 1958-1970	329

VIII.6.4. "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie din Cluj", tomurile XIV- XXIX, 15 vol., 1971-1989	329
VIII.6.5. "Anuarul Institutului de Istorie Cluj-Napoca", tomurile XXX-XXXIX, 9 volume, 1990-2000	330
VIII.6.6. "Anuarul Institutului de Istorie «George Barițiu». Series Historica", tomurile XL-LXIII, 24 vol., 2001-2024	330
VIII.6.7. Suplimentul "Anuarului Institutului de Istorie «George Barițiu» din Cluj. Series Historica", 9 vol., 2013-2022	332
VIII.6.8. "Buletinul informativ" al Institutului de Istorie "George Barițiu" din Cluj-Napoca, 8 vol., 2018-2021.	333
VIII.6.9. "Revista de istorie economică / Romanian Journal of Economic History", 3 vol., 2022-2024.	334
VIII.7. Bibliografie generală și specială	334
IX. Palaeography and Critical Editing of Documents.	
The Institute of History in Cluj, 1920-2024	397
Table of Contents	397
Abstract	402
Volumele publicate în colecția	
<i>Biografii istorice transilvane</i>	409-484